

Horæ non cantentur, quamvis Cong. conc. id faciendum esse definiert, die 27 sept. 1762, si ob paucitatem canonicorum talis cantus sit moraliter impossibilis. Hoc præsertim verum est in Gallia sub novis statutis.

5º Canonici officium recitare vel canere debent in choro, et episcopus concedere non potest ut officient in sacristia, nisi ob magnum frigus diebus ferialibus, et nunquam diebus festis, ut declararunt Cong. episc. die 12 jan. 1604 et Cong. rit. die 5 martii 1633.

6º Officium defunctorum aut B. Mariæ, psalmi penitentiales et graduales non sunt de præcepto, sed tantum de rubrica et consilio, ut *Fagnanus, Ferraris*, aliique canonistæ docent, post const. *Quod a nobis* S. Pii V, in capite Breviarii Romani præfixam. Attamen S. Cong. conc. respondit, die 28 sept. 1754, servandam esse consuetudinem.

De missa conventuali.

1º Communis est theologorum et canonistarum sententia, canonicos teneri missam conventualem quotidie canere, idque sub peccato mortali, quia hæc obligatio est in materia gravi; stante autem materia gravi, consurgit obligatio gravis. Sic *Bened. XIV*, Inst. 107, § 2, et const. *Cum semper*, diei 19 aug. 1744; *Ferraris vº Canonic.*, art. 5, n. 65; *S. Ligorius*, l. 6, n. 314; plures Cong. conc. ac rit. decisiones; et Leo XII, a capitulo Cenomanensi consultus, eo sensu respondendum esse jussit.

2º Eadem rit. Cong. respondit, die 16 febr. 1627, missam conventualem omittendam non esse diebus quibus alia dicitur missa votiva; et 28 aug. ejusdem anni, abrogandam esse consuetudinem non cantandi missam de die ultra votivam seu pro defunctis. Unde 1º in ecclesiis ubi inveterata existit consuetudo missam de Beata singulis diebus sabbati cantandi, Cong. rit. definiit, die 2 decemb. 1648, hanc populorum devotionem continuari posse, etiam in sabbatis festo duplici impeditis, sed missam conventualem de die, id est de festo, dicendam esse; 2º si in feriis Adventus, Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Vi-

giliis et aliis similibus festum duplex occurrat, duas celebrandas esse missas, scilicet unam de festo, post Tertiam, et alteram de feria, post Nonam, ut ait *Bened. XIV*, Inst. 107, § 2; 3º ubi dicitur missa defunctorum sive pro fundatione, sive anniversario, sive pro sepultura, secundam nihilominus celebrandam esse de die; 4º si in vigilia Ascensionis festum duplex aut semiduplex occurrat, docet *Bened. XIV* tres celebrandas esse missas: videlicet unam de festo, secundam de vigilia, post Sextam, et tertiam de Rogationibus, post Nonam. In his tamen ratio consuetudinum haberi potest.

3º *Bened. XIV*, in citata const., § 11 et seq., statuit 1º missam conventualem quotidie canendam esse; 2º eam pro fundatoribus et benefactoribus ecclesiæ in genere applicandam esse; 3º missam pro aliquo fundatore in particulari vel aliquo defuncto celebratam, huic obligationi non satisfacere; 4º contra hanc obligationem invocari non posse consuetudinem etiam immemorabilem, quæ potius abusus et corruptela dicenda est; 5º obligationem istam reduci tamen posse a S. Cong. conc. ad dies festos, si canonici sint adeo pauperes ut retributionibus missarum indigeant ad vivendum; 6º pro applicatione secundæ et tertie missæ conventualis a rubricis certis diebus præscriptæ, sequendam esse consuetudinem in unaquaque ecclesia vigentem, etc.

Ibi, sub fine suæ constitutionis, de novo affirmat doctissimus Pontifex canonicos *muneris suo non satisfacere per simplicem in choro assistantiam absque divinæ psalmodiæ cantu.*

S. rit. Cong. die 12 nov. 1831 respondit quod, « quando » episcopus pontificaliter celebrat in diebus festis ubi » debet missam applicare ovibus suis, hebdomadarius, » vel is cui onus inest missæ conventualis, illam celebret » lectam, vel ante vel post missam conventualem. »

4º Missa conventualis semper debet celebrari cum diacono et subdiacono, duobus ceroferariis, uno thuriferario et uno acolytho, ex declaratione Cong. conc. diei 2 decemb. 1786, quæ tamen permittit ut deficientibus minis-

tris, a celebrante cantetur cum uno ministro qui canat epistolam. Si autem, aliqua de causa, absque cantu et ministris celebraretur, altaris thurificatio non facienda esset, ut Cong. rit. definiuit die 22 jan. 1701.

5° Ex decretis Cong. rit. dierum 10 jan. 1595, 11 junii 1606, 2 martii 1609, etc., missas pontificales celebrare, absente episcopo, pertinet ad primam ecclesiæ dignitatem, vel ad antiquiorem canonicum, non vero ad hebdomadarium, nisi opposita et immemorabilis existat consuetudo, quæ sequenda est. Nunc in Gallia, prior vicarius generalis, titularis aut posterior, aut utriusque defectu antiquior canonicus episcopum, pro missis pontificalibus, supplet.

6° Eadem Cong. pluries declaravit canonico solemniter celebranti pro diacono et subdiacono inservire debere alios canonicos, sive juniores, sive antiquiores, et non alios inferioris ordinis, non obstante immemorabili contraconsuetudine quæ potius est abusus et corruptela.

De assistentia Episcopi.

1° Concilium Trid., sess. 24, cap. 2 de Reform., dicit de canonicis cathedralium : « Omnes compellantur episcopo celebranti, aut alia pontificalia exercenti, adsistere et inservire. » Et Cæremoniale episcoporum hoc habet, l. 1, cap. 15 : « Cum episcopus rei divinæ peragendæ causa ad ecclesiam venturus erit, sive ipse celebraturus sit, sive alter, debent canonici omnes in eorum ecclesiastico et canonicali habitu, appropinquante hora ad illum accedere eumque cappa indutum ex ea aula seu camera quam ad hoc destinavit, ad ecclesiam progredientem comitari et deducere. Eo ordine procedent usque ad portam primariam ecclesiæ; ibi dignior ex capitulo porriget episcopo aspersorium cum osculo aspersorii et manus... In redeundo idem ordo servatur. »

2° Ex multis sacræ Cong. rituum resolutionibus apud Ferraris, v° *Canonic.*, art. 6, relatis, seligemus sequentia : 1° Non tantum ex urbanitate, sed ex debito, omnes canonici ire debent obviam episcopo usque ad cameram

palatii, si domus ejus sit contigua aut non multum distet; secus eum associare debent ex loco ad hoc deputato et prope ecclesiam sito. 2° Episcopus assignare debet horam sui adventus, tempore congruente; et si, dato ultimo signo campanæ, non adveniat, canonici inchoare possunt officium. 3° Si episcopus inchoato officio adveniat, saltem duo ex canonicis discedere tenentur in choro, ire obviam ei et aspersorium præsentare. 4° Idem faciendum est si, inchoata concione, episcopus ei adstiturus adveniat. 5° Si finita concione, domum redire velit, sufficit quod tres vel quatuor canonici eum comitentur usque ad portam ecclesiæ, et statim redeant. 6° Ubi vero, persolutis divinis officiis, sive celebraverit, sive adstiterit, discessurus est, omnes canonici eum comitari seu associare debent extra portam ecclesiæ vel ad atrium domus ejus contiguæ. 7° Quamvis Cæremoniale episc. loquatur tantum de canonicis, Cong. definiit, die 21 aug. 1601, etiam dignitates episcopum associare teneri. 8° Non tenentur tamen eum sic associare quoties ad ecclesiam venit aut ab ea discedit, sed solum in solemnioribus diebus in quibus celebraturus est, vel ad assistendum cum cappa aut ad alia pontificalia exercenda accedit : in cæteris diebus non tenentur, ni ex urbanitate, et sufficit ut aliqui ex canonicis vel dignitatibus ad ostium ecclesiæ accurrant, et dignior aspersorium præsentet, atque discedentem similiter ad ostium comitentur. Attamen si existat consuetudo ut canonici eum sic comitentur, licet cappa non utatur, servanda est. 9° Non tenentur ire obviam episcopo suffraganeo qui celebraturus est, usque in cubiculum, sicut tenentur ire obviam proprio episcopo; satis est ut aliqui accedant usque ad portam ecclesiæ. 1° Si suffraganeus, de licentia episcopi, cappam deferat, duo canonici ire debent usque ad ostium ecclesiæ, et dignior ei porrigere debet aspersorium quo suffraganeus seipsum tantum aspergit, dum proprius episcopus seipsum, canonicos, incipiendo a digniori, et assistentes aspergit. Eum similiter usque ad portam ecclesiæ associare debent in reditu.

3° Assistentia a canonicis et dignitatibus episcopo debita facienda est secundum Cæremoniale episcoporum, et cu-

rare debet episcopus ut cunctæ hujus Cæremonialis dispositiones strictè in cathedrali et in aliis diœcesis suæ ecclesiis observentur, nisi forte laudabilis et immemorialis existat consuetudo in contrarium; quia dictum Cæremoniale tales auferre noluit consuetudines, sed tantum abusus.

4° Primæ dignitates aut digniores canonici episcopo celebranti vel alia pontificalia exercenti assistere debent cum pluviali, et ad id cogi possunt penis et censuris, ut constat ex textu concil. Trid. supra citato, et ex decisionibus Cong. rit. dierum 10 jan. 1609 et 28 maii 1616.

5° Canonici assistere debent episcopo ordinationem facienti, sive missam solemniter celebret, sive privatam dicat; sic Cong. rit. die 15 maii 1607.

6° Qui assistunt episcopo cum cappa, birretum ei ponere et deponere non tenentur, sicut ponunt et deponunt mitram, sed ipse sibi hoc officium præstare debet. Eadem Cong. die 21 aug. 1632.

7° Eadem Cong. variis decretis definiit canonicos cogi posse ab episcopo ad ei in quibuscumque civitatis ecclesiis publicas vel solemnes episcopales functiones exercituro assistendum, modo sufficiens remaneat numerus canonicorum ad officium chori in cathedrali, sed non extra civitatem. Cogi vero non possunt ad ei private celebraturo assistendum, sive in ecclesiis civitatis, sive in ipsa cathedrali; et qui sic ei assisterent, obligationi non satisfacerent, ut Cong. conc. censuit, die 17 maii 1618.

8° Dignitates et canonici cathedralis, si adsint, assistere debent episcopo extra cathedralem exercenti, et non inferiores clerici: ita judicavit Cong. rit. die 2 aug. 1631.

9° Episcopo suffraganeo, nomine proprii episcopi exercenti, eadem debentur obsequia quæ præstarentur proprio episcopo, excepto quod, præter diaconum et subdiaconum, duo non sunt canonici assistentes cum pluviali. Ita expresse Cong. rit. 21 febr. 1604 et 1 sept. 1607, quæ tamen permisit, die 7 julii 1612, ut antiqua consuetudo dandi suffraganeo assistentiam duorum canonicorum, præter diaconum et subdiaconum, servaretur.

Alia plura videri possunt apud *Ferraris*.

P. V. — *De obligationibus canonicorum, sede vacante.*

1° Eo instanti quo sedes vacat per mortem, renuntiationem, aut translationem episcopi, capitulum succedit in ordinariam episcopalem jurisdictionem, non vero in delegatam, sive capitularem, sive generalem, neque in eam quæ, ex concilio Trid., competit episcopo tanquam sedis Apostolicæ delegato. Hæc in pluribus juris canonici capitibus statuuntur et ab omnibus canonistis admittuntur.

2° Capitulum jure communi jurisdictionem ad se devolutam per seipsum diu exercere non potest, ut notant *Fagnanus*, *Ferraris* aliique canonistæ; sed, ex concil. Trid., sess. 24, cap. 16 de Reform., tenetur, intra octo dies, vicarium generalem constituere aut existentem confirmare; quod si non fecerit, jus eum constituendi ad metropolitanum devolvitur; et si ecclesia vacans sit ipsa metropolitana, atque capitulum fuerit negligens, jus ad antiquiorem suffraganeum defertur. In Gallia et in Belgio mos generalis est ut plures vicarii generales capitulares eligantur.

3° Capitulum cogi non potest ad eligendum vicarium ante diem octavum, ut ex verbis concilii Trid. eruitur et a canonistis admittitur; interea, ante electionem vicarii capitularis aut vicariorum capitularium, exercitium jurisdictionis spectat ad totum capitulum in solidum, non autem ad primam dignitatem. Sic expresse decrevit Cong. concil. die 19 sept. 1690.

Durante hoc tempore, potest capitulum quod poterat ante concil. Trid., quia tunc solum jus commune viget: habet igitur facultatem quasdam faciendi constitutiones totam diœcesim obligantes, etiam in tempus futuri episcopi, donec ipse vel ejus successor eas revocaverit. Vide *Ferraris*, v° *Capit.*, art. 3, n. 26.

4° Sedes respectu capituli vacat a die quo certam habet notitiam, scripto aut testimonio, episcopum esse mortuum, aut a vinculo suæ ecclesiæ in consistorio fuisse absolutum per renuntiationis ejus acceptationem vel translationis ac-

tum Pontificalem, etiamsi possessionem secundæ ecclesiæ ipse nondum fuerit adeptus. Sedes pariter vacat si episcopus ab hostibus fidei catholicæ, puta a Turcis, Sarracenis, paganis, hæreticis, schismaticis et aliis hujusmodi efficiatur captivus, ut expresse docet *Ferraris*, *ibid.*, n. 32. Item si fuerit depositus aut relegatus, quia hæc morti naturali æquiparantur; non vero si fuerit suspensus, vel excommunicatus, aut absens, et vicarius generalis ab eo relictus moriatur, aut a principe sæculari extra diœcesim sit dejectus, quia tunc ad sedem Apostolicam recurrendum est pro obtinenda provisione, ut Cong. episc. et regul. decrevit die 11 januarii 1616, et celebriores tenent canonistæ.

5° Omnes et soli canonici titulares non absentes, juxta formam consuetam convocandi sunt a decano seu primo ætate in canonicatu, et coadunati ad electionem vicarii aut vicariorum capitularium per suffragia secreta procedere debent, atque, electione semel canonicè facta, eam revocare non possunt, nec, ante electionem, quasdam conditiones vicariis capitularibus eligendis apponere, ut ostendimus infra.

Vicarii generales episcopi a gubernio acceptati, qui, ex communi usu in Gallia nunc existente, vivente episcopo, ad gremium capituli pertinent et suffragium emittunt, ad electionem vicariorum capitularium concurrere nequeunt, quia, moriente episcopo, suum titulum amittunt; at qui a capitulo eliguntur ut titulares, juxta vulgarem loquendi modum, ad ipsius gremium attinent, primas sedes occupant in choro et jus suffragandi habent. Sic fert usus in novis diœcesibus Galliæ receptus. Consectarium videtur ut primus eo ipso sit capituli præses tempore vacationis.

6° Capituli est etiam nominare officialem ad quem dispensationes matrimoniales a curia Romana diriguntur.

7° Item capitulum debet statim commonefacere metropolitanum et omnes provinciæ episcopos de morte sui prælati, et curare ut pro ipso solemniter celebretur missa ac publicæ indicentur preces pro obtinendo novo pastore qui sit juxta cor Dei. Sic in pluribus conciliis fuit statutum, ut videre est, *Mémoires du clergé*, t. 2, p. 229.

8° Antiquior canonicus, tanquam temporarius capituli præses, annuntiat ministro regis mortem episcopi, vacationem sedis et electionem duorum vicariorum capitularium, quos nomine capituli præsentat, ut a rege acceptati jus ad emolumenta habeant et diœcesim *legaliter* administrare possint.

P. VI. — *De vicariis generalibus capitularibus.*

Vidimus quomodo et quo tempore vicarius capitularis a capitulo constituendus sit.

1° Ex pluribus sacræ Cong. conc. decisionibus vicarius capitularis debet esse doctor saltem in jure canonico, sub pœna nullitatis ipsius electionis, si doctor haberi posset. Verumtamen usus prævaluit apud nos ut habilis, licet non doctor, toleraretur, et nunc aliter in Gallia fieri non potest cum fere nulli sint doctores, et aliunde sic permittit concil. Trid. dicens, sess. 24, de Reform. cap. 16: « Qui » saltem in jure canonico sit doctor, vel licentiatus, vel » alias, quantum fieri potest, idoneus. »

2° Tota jurisdictio episcopalis transit ad vicarios capitulares regulariter electos privative quoad capitulum, non cumulative, ut ait *Ferraris*, v° *Vicarius capit.*, art. 1, n. 39. « Unde, inquit, substitutio facienda propter absentiam vicarii spectat ad ipsum vicarium, et non ad capitulum. »

3° Cum in Gallia, sicut et in Belgio, plures eligi soleant vicarii capitulares, inter se jurisdictione sunt æquales, et unus contra aliorum sententiam valide agere non posset. Qui a capitulo fuit electus ut primus, aliorum est præses et velut consilii administrationis caput. Si unus absit vel moriatur, jurisdictione penes alios remanet integra, nec capitulum alterum ei substituere potest, nisi ad summum de consensu remanentium aut remanentis atque jurisdictionem possidentis, siquidem constat vicarium capitularium semel valide electum revocari non posse, ut probat *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 2, cap. 9, nisi ob justam causam a S. Cong. episc. et regul. approbatam.

Multi olim arbitrati sunt capitulum vicarium capitularem eligendo jurisdictionem ejus restringere et partem aliquam sibi reservare posse. Verum hæc sententia ab omnibus nunc rejicitur, ut testatur *Bened. XIV*, de Synodo diœces., l. 4, cap. 8, n. 10, eandem solide confutans. Potestas igitur vicariorum capitularium per se est indefinita, et durat usque dum episcopus electus et a Papa institutus, litteras suæ institutionis capitulo ecclesiæ ad quam destinatur ostenderit, et sic possessionem adeptus fuerit, nisi forte Papa, vel Cong. episc. et regul. ob longiorem ecclesiæ viduitatem aliamve causam vicarium Apostolicum mitteret: quo in casu jurisdictio vicariorum statim cessaret.

4° Vicarii capitulares, tota jurisdictione episcopali gaudentes, omnia possunt quæ potest episcopus, exceptis iis quæ a jure canonico ipsis prohibentur, ut aliquid innovare, jura episcopalia minuere, beneficia jungere vel dividere, proprietates alienare, indulgentias tribuere, litteras dimissorias ante annum elapsum concedere, titulos inamovibiles conferre, etc. Vide *Ferraris*, v° *Vicarius capitular.*, art. 2, et *l'Ami de la Religion*, t. 70, p. 118.

5° Ante elapsum annum extraneum advocare non possent episcopum qui Ordines subditis diœcesanis conferret, nisi defunctus episcopus aut vicarius ejus generalis, ipso adhuc vivente, dimissorias eis dedisset litteras quæ tunc perseverarent. Possent, e contra, permittere ut alienus episcopus Ordines in diœcesi vacante propriis subditis vel aliis rite dimissis conferret, aut quælibet alia pontificalia exerceret.

6° Tenentur vicarii capitulares rationem suæ administrationis reddere, non canonicis a quibus fuerunt constituti, sed episcopo succedenti, ut unanimiter docent canonistæ, innixi expressis verbis concilii Trid., sess. 24, cap. 16 de Reform., in quo etiam statuitur nominandum esse œconomum a vicario capitulari distinctum, qui rerum ecclesiasticarum et proventuum curam gerat et rationem omnium futuro episcopo reddat. Eadem dispositio jam fuerat præscripta in concilio Chalcedonensi, can. 25.

7° In Gallia, in Belgio, in aliisque regionibus nulla nunc annexa sunt episcopatibus bona quæ, sede vacante, administrari debeant, et ideo non nominatur œconomus. Nominari tamen posset pro gerendis redditibus sigilli, vulgo *ce qui revient au secrétariat pour les diverses expéditions*, et quorum ratio reddenda est futuro episcopo. Communiter hæc cura vicariis capitularibus relinquitur.

8° In decreto diei 6 nov. 1813, art. 24, statuitur, quod, si quædam bona fuerint annexa curatui (*cure*), titulo vacante, thesaurarius fabricæ redditus percepturus sit et in arcam fabricæ depositurus. Si forte quædam bona ad sedem episcopalem pertinerent, probabile est quod, ea vacante, illorum redditus futuro episcopo non reservarentur, quamvis, juxta leges canonicas, ipsi debeantur; eadem quippe est ratio et pro futuro parochi et pro futuro episcopo.

Quæritur an vicarius capitularis ad sedem diœcesis quam administrat nominatus, eo ipso jurisdictionem a capitulo sibi collatam amittat.

R. Negative. Nam hæc privatio in jure non exprimitur, et odia restringi convenit. Sanctissimus dominus noster Gregorius papa XVI eo sensu respondit, anno 1832, in causa *D. Blanquart de Bailleul*, vicarii capitularis Versaliensis, ad sedem episcopalem ejusdem ecclesiæ nominati.

SECTIO TERTIA. — De parochiis.

Parœcia venit a verbo græco *παρœκία*, vicinam habitationem significante. Parœchia et parochus oriuntur ab altera voce græca *παρœχο*, eandem significationem habente.

Qui autem parœchiæ gubernandæ committitur, dicitur parochus, et in nonnullis diœcesibus, v. g., in Britannia, appellatur rector.

In Ecclesiæ principio diœceses non erant divisæ: omnes fideles, tum urbis episcopalis, tum locorum vicinorum, ad ecclesiam cathedralem die dominico confluebant: sacra Eucharistia præsentibus distribuebatur, et diaconi eam ad absentes deferebant. Ipse episcopus ecclesiæ cathedrali

præsidebat, et senatum presbyterorum, diaconorum aliorumque ministrorum secum habebat. Quando numerus fidelium nimis auctus late diffundebatur, tunc in quibusdam dissitis locis novi fiebant cœtus ex consensu episcopi, qui ad eos regendos singulis diebus dominicis clericos ex sua cathedrali mittebat. Deinde constitutæ sunt parochiæ, primum in vicis et villis, quibus præficiantur sacerdotes ad nutum episcopi revocabiles: serius ortæ sunt parochiæ in ipsis civitatibus etiam episcopalibus, ubi scilicet major erat fidelium numerus ut omnes in ecclesia cathedrali coadunarentur.

Priores parochiæ cœperunt existere ante concilium Chalcedonense, in quo earum fit mentio, can. 17, sed tertio sæculo antiquiores non sunt. Posteriores ante annum Christi millesimum non existisse probat *Mario Lupi*, prælati Romanus, Pii VI camerarius, in opera inscripto: *De Parochiis ante annum Christi millesimum*. Idem fuse ac solide demonstrat *Nardi*, in opere italiano inscripto: *Dei Parrochi*, 2 vol. in 4°, annis 1829 et 1830 typis mandato *Pesaro*.

Ecclesia enim in qua episcopus suam habebat cathedram vocabatur cathedralis; numero fidelium crescente, aliæ instituebantur particulares ecclesiæ quibus administrandis episcopus præficebat sacerdotes, diaconos aliosque ministros, quos revocabat aut mutabat, juxta suam prudentiam, ut nunc fieri solet in novis diœcesibus Americæ aliarumve regionum.

Primorum beneficiorum fundatores, sibi suisque hæredibus reservarunt jus titulares designandi: tunc obstiterunt ne episcopi eos pro nutu revocarent vel mutarent. Ex altera parte episcopi maxime dolebant quod domini temporales sacerdotes sibi displicentes dimitterent et alios, sæpe mediante pecunia, eis substituerent, quod non fiebat absque simonia. Hinc paulatim contigit ut statuerentur regulæ in depositione alicujus beneficiarii sequendæ. Unde provenit circa duodecimum sæculum beneficiorum, ac proinde parochorum inamovibilitas. Falsum est igitur parochorum inamovibilitatem esse juris naturalis, ut volunt

fratres *Allignol*, aut juris divini. Ejus existentia a jure ecclesiastico duntaxat repetenda est, et idcirco varias subire potest mutationes. Si ergo in præsentî rerum statu apud nos parochi vulgo dicti *desservants* sint amovibiles, nihil est contra primitivam Ecclesiæ constitutionem. Non tamen mutari et multo minus revocari debent absque rationabili causa, quod omnes concedunt; sed prudenti episcoporum judicio subjiciuntur, et inde nata est in multis diœcesibus accurata disciplina quæ secus non existisset.

Hinc premens deducitur argumentum contra eos qui volunt parochos esse juris divini. Attamen, etsi cum Facultate Parisiensi, *Collatore Andegavensi* aliisque non paucis Gallicanis, concederetur parochos jure divino fuisse institutos, non sequeretur eos necessario esse inamovibiles.

Nardi probat ex professo, t. 1, p. 288 et seq., omnino falsum esse parochos jure divino fuisse institutos.

Qui capellis vicarialibus deserviunt, aut aliter determinatos habentes subditos, omnia pastoris munia exercent, quasi ordinariam habent jurisdictionem apud nos, ex consuetudine quæ sic communiter et præsertim ab episcopis intelligitur.

Nunc breviter dicemus in tribus punctis, 1° de parochorum juribus; 2° de eorum obligationibus; 3° de eorum vicariis.

P. I. — De parochorum juribus.

1° Quoniam salutî animarum maxime expedit ut a dignis atque idoneis parochis regantur parochiæ concil. Trid. statuerat, sess. 24, cap. 18 de Reform., regulas pro vocandis, examinandis et præficiendis iis qui ad tantum officium judicarentur aptiores. Nunc, ut jam notavimus, episcopi tenentur quidem digniores eligere et parochiis præficere; sed cum aliis viis capacitatem, mores atque clericorum suorum aptitudinem cognoscere possint, eos ad examen a concilio Trid. præscriptum vocare non obligantur.

2° Parochus, quo nomine intelliguntur *deservientes* succursalibus et capellis vicarialibus, semel canonicè institutus, ordinariam habet jurisdictionem in populum sibi

commissum, et sine nova episcopi approbatione habet jus exercendi omnia munia parochialia, id est prædicandi, docendi, sacramenta administrandi, officiis parochialibus præsidendi, ea dirigendi, officiales ecclesiæ eligendi, moderandi, etc. Nullus igitur clericus, excepto episcopo et vicario ejus generali, aliquam functionem sacram in ejus ecclesia aut parochia sine ipsius consensu expresso aut rationabiliter præsumpto licite potest exercere, nisi ad id specialiter fuerit missus vel approbatus ab episcopo.

At, vi sui tituli, parochus nullam habet fori externi jurisdictionem proprie dictam. Unde, saltem sub disciplina nunc exstante, non potest excommunicationem aliasve censuras ferre aut ab eis absolvere, quemcumque actum judiciale exercere, pœnas publicas imponere, mandata edicere, etc.; hujusmodi enim actus, ad externum Ecclesiæ regimen spectantes, ad solum episcopum vel ad ejus delegatos pertinent. Item dispensare non potest in legibus ecclesiasticis, nisi ex episcopi concessione expressa aut rationabiliter præsumpta, qualis nunc videtur communiter recepta quoad jejunia in individuis, abstinentiam a carnibus aut cessationem ab operibus servilibus in particularibus circumstantiis. Hæc tamen concessiones potius habendæ sunt, juxta plures, ut interpretationes quam proprie dictæ dispensationes.

3° Ex concilio Trid., sess. 21, cap. 4 de Reform., episcopi cogere debent rectores ecclesiarum parochialium vel baptismalium, ut sibi tot adjungant sacerdotes quot ad sacramenta ministranda et cultum divinum celebrandum sufficient. Hinc concluditur in mente concilii parochos habere jus sibi eligendi vicarios in numero sufficienti, sed eos assumere teneri ex sacerdotibus ab episcopo approbatis, juxta dispositionem cap. 15 de Reformat., sess. 23. Testatur *Van-Espen*, part. 1, tit. 3, cap. 2, n. 2, morem in Belgio fuisse suo tempore ut parochi suos vicepastores, id est vicarios, sibi assumerent. Ignoramus quid nunc fiat in Belgio sub hoc respectu; sed, apud nos, mos generalis invaluit ut soli episcopi eligant, approbent et mittant vicarios, et quidem merito, tum quia episcopus

eos saltem approbare debet, tum quia, seminariis ubique existentibus, juniores presbyteri sunt omnes sub manu episcopi, qui apprime illos novit et securius judicat quis ad hanc vel illam parochiam, pro majori bono, deputari debeat.

4° Hic a pluribus quæritur an et quomodo episcopus alicui committere possit munia parochialia, in toto vel in parte, in aliqua parochia, etiam invito parochi. Quæstio moveri non potest apud nos relative ad parochos *amovibiles*: cum enim episcopus eos a parochiis suis amovere possit, potest, *a fortiori*, jurisdictionem eorum, juxta suam prudentiam, limitare. Quoad parochos *titulares*, potest episcopus, imo et vicarius generalis, quædam officia determinata exercere per se vel per delegatos, etiam invito parochi, ex Clement. l. 3, tit. 7, cap. 2. Hoc intelligitur etiam de iis quæ specialius a jure tribuuntur parochi, uti matrimonio interesse, confessiones annuas excipere, aut etiam de exercitiis extraordinariis, prædicationibus, missionibus, quæ, reluctante parochi, fieri vult episcopus.

Potest etiam, juxta omnes, jurisdictione contentiosa utendo, coadjutorem ad universa munia dare parochi qui, ex negligentia vel ignorantia, munus suum non implet; Concil. Trid., sess. 21, cap. 6 de Reform. Secluso hoc *devolutionis* casu, plures dixerunt vicarium dari non posse parochi invito: at plerique contendunt episcopum posse, etiam absque judicii forma, constituere, invito parochi, vicarium, qui omnia munia pastoralia impleat, tum quia est supremus totius diœcesis pastor, et per alios facere potest quod per seipsum posset; tum quia id exigere potest Ecclesiæ bonum, quod est summa lex ecclesiastici regiminis. In hoc concordant praxis, apud nos generaliter recepta, et ipsa lex civilis, sic habens: *Dans le cas où un titulaire se trouverait éloigné temporairement de sa paroisse, un ecclésiastique sera nommé pour le remplacer (Décret du 17 nov. 1811)*. Vide *Coll. Andeg.*; Hier., t. 2, p. 382; *Bailly*, de Eccl., t. 2; *Collet*, *Diction.*, cas *Vicaire*, etc.

5° Constat parochos olim habuisse potestatem vicarios a functionibus sacris in sua parochia et erga subditos sus-

pendendi, eis auferendo jurisdictionem quam, ex dictis, delegare censebantur. Nunc autem prohibere possunt, ob graves causas, ne vicarius sacras functiones pergat exercere, donec episcopus, ad quem res statim deferenda est, aliter judicaverit. Interea, si vicarius, non obstante tali prohibitione, actus sacri ministerii exerceat, graviter peccat; hoc enim saltem important episcopales provisiones, quæ communiter mandant vicario ut *de consensu parochi* agat: quod si parochus prohiberet ne vicarius sacras exerceret functiones in locis parochi non subditis vel erga extraneos, vicarius contra hanc prohibitionem agendo non peccaret, nisi scandalum vel aliud malum inde oriretur.

Quoad validitatem vero, judicandum est ex disciplina in loco recepta, sive consuetudine, sive statutis episcopi qui, cum sit solus jure divino totius diocesis proprius pastor, disciplinam sub hoc respectu interpretari, vel etiam, ad majus bonum, moderari potest. Porro apud nos receptum est jurisdictionem vicarii a parochi non pendere, excepto matrimonio: vicarius ergo, in casu supposito, valide confessiones exciperet, etiam tempore Paschatis, sed *nulliter* matrimonio assisteret aut licentiam illud in alia parochia celebrandi, vel communionem paschalem faciendi concederet, donec specialem ad hæc obtinisset ab episcopo delegationem.

6° Quoad præcedentiam, statuit *Ferraris*, verbo *Paroch.*, art. 2, num. 57, ex variis Cong. rituum decretis, 1° eos debere ordinari, in publicis cœtibus et officiis, secundum ecclesiarum suarum prærogativam: si autem ecclesiæ nulla inter se distinguantur prærogativa, parochi ordinari debent juxta institutionis antiquitatem, sicut episcopi, ut nobis videtur, et communiter servatur; 2° in processionibus parochum loci alios rectores et presbyteros præcedere; 3° in funeralibus inferiorem esse canonicis, sed omnes alios presbyteros, etiam canonicos sine propria cruce et sine consessu capituli incedentes, præcedere; *Ferraris*, n. 66, et S. R. Cong. 20 nov. 1627; 4° eum ratione officii præcedere quando est inter pares, non autem quando est inter majores; 5° eundem, tan-

quam caput ecclesiæ parochialis, thurificandum esse ante dominum loci, etc.

7° Quamvis stola sit ex se ornamentum sacerdotale, omnibus sacerdotibus commune in celebratione missæ et sacramentorum administratione, nec jurisdictionem necessario indicet, est tamen sæpe signum auctoritatis in parochis qui eam deferre consueverunt quotiescumque gradiuntur processionaliter cum clero suo, et, in pluribus ecclesiis, quoties assistunt officio ab alio celebrato. Eam vero communiter deferre non possunt extra suam parochiam. Excipiuntur tamen casus sequentes: 1° si parochi civitatis ad publicas processiones convocentur, incedere possunt cum stola, ex Cong. rit. 24 jan. 1728. 2° Parochus libere transire potest, cum stola et cruce elevata, per alienas dioceses et parochias, etiam non requisitis earum parochis, ad effectum conducendi processionaliter cadaver proprii parochiani alibi sepeliendum, ut decrevit Cong. episc. et reg. 24 nov. 1713. Vide *Ferraris*, verbo *Stola*. Parochi alieni nihil exigere possunt ratione transitus per suas parochias.

8° Cum episcopus primarius sit pastor totius diocesis, parochi stolam coram ipso in signum auctoritatis deferre non possunt, nisi eo consentiente. Duo fratres *Nicolaus et Renatus Dehors*, parochi Rothomagenses, qui contendebant se habere jus deferendi stolam coram suo archidiacono ecclesias eorum visitante, per sententiam officialitatis hujus diocesis damnati sunt, diei 12 decem. 1825. (*Mémoires du clergé*, t. 6, p. 52, et t. 7, p. 628.) Idem dicendum est, jure communi, ubi adest vicarius generalis, vel etiam archipresbyter aut decanus in ipso actu visitationis, quia tunc aliquam in ipsum parochum, nomine episcopi, exercet jurisdictionem.

9° Parochi licentia vel interventus requiritur ad hoc ut regulares cadavera defunctorum in parochia ejus levare possint, nisi ipse requisitus venire omnino recuset, ex decisione Cong. rit. diei 18 octobris 1621. Non arbitramur extraneum sacerdotem habere jus, in præsentem rerum statu apud nos, cadaver defuncti in aliena parochia le-

vandi, proprio parochi venire recusante, nisi licentia episcopi fuerit obtenta.

Multa alia olim occurrebant discutienda inter parochos et regulares, quæ nunc apud nos forent sine objecto et omittimus.

10° Si parochus ad aliam parochiam transferatur vel suo titulo renuntiet, suam jurisdictionem et omnia jura sua retinet, non solum usque ad diem quo novam institutionem vel episcopi consensum obtinet, sed ad diem quo, annuente episcopo, parochia egreditur animo eam deserendi. Interea quoslibet actus jurisdictionis valide exercet, emolumenta casualia percipit.

P. II. — *De parochorum obligationibus.*

Jam pluribus in locis de parochorum obligationibus aliquid diximus: nunc de obligatione quam habent residendi, orandi, prædicandi et oves cognoscendi acturi sumus.

De obligatione residendi.

1° Parochus tenetur jure divino in sua parochia reside-
re; ipso enim quod gubernationem spiritualem parochiæ in se suscipit, strictam contrahit obligationem juris naturalis et divini salutem omnium animarum sibi commissarum invigilandi eamque pro posse suo procurandi: hoc autem præstare non potest nisi resideat: ergo, etc. Unde concil. Trid., sess. 23, cap. 1 de Reform., postquam definiit residentiam esse jure divino episcopis præscriptam, declarat idem dicendum esse « de curatis inferioribus et aliis quibuscumque qui beneficium aliquod ecclesiasticum cum, curam animarum habens, obtinent. » Ita omnes theologi et canonistæ quoad substantiam obligationis sub peccato mortali; sed notant concilium Trid. noluisse definire tanquam de fide eam esse de jure divino, sive pro episcopis sive pro curatis inferioribus, quia inter patres longa fuit hac de re discussio, ut narrat *Palavic.*, l. 7, cap. 6, et in aliis locis, et plures contendebant eam obligationem esse tantum juris ecclesiastici.

2° Parochus residere tenetur quamvis tenuem habeat parochiam, etiamsi tres tantum aut quatuor remanerent incolæ, ut apud *Ferraris*, verbo *Parochus*, art. 2, n. 5 et 6, docent *Garcias*, *Barbosa*, *Reginaldus* aliique canonistæ. Si duas habet parochias, in digniore; si non constet quæ sit dignior, in frequentiori residere debet; si una sit extra civitatem, et altera intra civitatem, in posteriori debet esse ipsius residentia, et, in cunctis casibus, prope ecclesiam parochialem, quantum fieri potest.

3° Ex decisione Cong. concil. diei 19 decemb. 1713 cogendus est parochus habitare in domo presbyterali, vel, si non sit, in domo propinquiori intra limites parochiæ. Poterit tamen, relicta domo parochiali, in paterna vel cognatorum domo habitare, intra fines parochiæ, modo inde muneri residentiæ satisfacere possit. Sic multi apud *Ferraris*, *ibid.*, n. 17, ubi plures id sustinent etiamsi talis domus sit extra fines parochiæ, dummodo non distet ultra milliare Italicum, id est, circiter tertiam partem unius e leucis nostris.

4° Residere autem, est ecclesiæ per seipsum deservire; unde in Decretal. l. 3, tit. 5, cap. 30, sic statuitur: « Qui » vero parochialem habet ecclesiam, non per vicarium, » sed per seipsum illi deserviat, in ordine quem ipsius ecclesiæ cura requirit. » Potest tamen, pro meliore animarum cura et officiorum parochialium executione, unum aut plures habere vicarios quibus munera magis ardua committat, ut ire de nocte ad infirmos, divina officia in ecclesiis filiabus peragere, multas confessiones audire, etc.; sed ipse interea, legitimo cessante impedimento, alia et principaliora parochialia munia præstare, et quoties a parochianis nominatim vocatur, statim ire debet.

5° Attamen absentia parochi quandoque licita esse potest; sed, ex loco citato concil. Trid., quatuor præsertim attendenda sunt; scilicet, duratio conveniens, licentia scripto data, causa legitima et vicarii idonei substitutio.

6° Duratio variatur pro majori vel minori gravitate causarum, ut patet, sed bimestre excedere non debet, nisi ex causa judicio episcopi gravissima. Sic Cong. con-